

Beslutad:	2022-06-27 KF § 123
Myndighet:	Kommunfullmäktige
Diarienummer:	KS/2022:177 - 003
Ersätter:	Kulturpolitiskt program 2018-2021 beslutad av kommunfullmäktige 2018-06-18 § 115
Gäller för:	Alla nämnder och förvaltningen
Gäller fr o m:	2022-07-01
Gäller t o m:	2027-12-31
Dokumentansvarig:	Kulturkontoret
Uppföljning:	Årligen

Kulturpolitiskt program 2022-2027

1. Inledning

Strängnäs kommun är en plats där människor kan förverkliga och få uppmärksamhet för sina idéer och initiativ inom kulturen.

Kulturföreningar, studieförbund och trossamfund, samt enskilda, både amatörer och professionella utövare, gör viktiga insatser för ett levande kulturliv i vår kommun.

Enligt de nationella kulturpolitiska målen ska alla ha möjlighet att delta i kulturlivet och särskilt uppmärksammas barn och ungas rätt till kultur. Strängnäs kommun prioriterar dessutom att nå viktiga målgrupper så som äldre och personer med fysiska, psykiska och intellektuella funktionsnedsättningar.

Kultur så som musik, dans, teater, litteratur, konst och andra uttryck förenar oss och ger oss möjlighet att på ett djupare plan förstå vår omvärld och oss själva. Dessutom når kulturen vårt innersta och väcker känslor, minnen, idéer och vår kreativitet. Kulturen bygger broar mellan människor och grupper och är viktig för demokratin och för yttrandefriheten.

Att kunna ta del av och skapa kultur bidrar till en känsla av tillhörighet, engagemang och delaktighet i samhället. Studier visar att kultur bidrar till ökat välmående, social utveckling, ökad förmåga till lärande samt att den kan förbättra den fysiska och mentala hälsan. God hälsa och ökad livskvalitet blir allt viktigare både för den enskilde och för samhället i stort.

Detta program utgår från kommunens vision, önskat läge 2030, kommunens flerårsplan samt andra styrdokument.

Det kulturpolitiska programmet anger den långsiktiga strategiska inriktningen för arbetet med kultur i Strängnäs kommun. Programmet är ett styrdokument för

Strängnäs kommuns kulturpolitik, och ett dokument för kommunstyrelsen, nämnder och kommunala bolag och stiftelser att förhålla sig till. Det kulturpolitiska programmet stödjer utvecklingen av kulturen i Strängnäs kommun.

1.1 Planens syfte

Det kulturpolitiska programmet för Strängnäs kommun tar sin utgångspunkt i kommunens vision: "Tillsammans och med invånarnyttan i fokus skapar vi framtidens hållbara kommun i hjärtat av Mälardalen", och i att kommunen vill erbjuda och uppmuntra till attraktiva och tillgängliga kulturverksamheter.

Kulturverksamheterna ska bidra till en demokratisk, dynamisk och öppen kommun präglad av humanistiska värderingar, bred medborgardialog och intresse för gårdagens, dagens och morgondagens mångfald av uttryck. Den ska ge identitet och tillhörighet samt skapa social gemenskap. Kulturen är viktig för att främja livskvalitet, fysisk och psykisk hälsa samt för personlig utveckling och för att skapa glädje.

Kulturen har en enastående förmåga att inspirera, utveckla och påverka människor. Därför är det viktigt att kommunen är en plats där människor kan förverkliga och få uppmärksamhet för sina idéer och talanger. Syftet med Strängnäs kommuns kulturpolitiska program är att fortsätta utveckla kulturlivet och göra det ännu mera attraktivt. Kommunens ambition är att fortsätta höja kvaliteten, bredda utbudet och göra kulturen mer tillgänglig och därigenom få invånarna att vara mera delaktiga.

1.2 Ansvarsområden

Kulturnämnden fullgör kommunens uppgifter inom kulturområdet. Nämnden fullgör kommunens uppgifter enligt bibliotekslagen (2013:801), utom de uppgifter som rör skolbiblioteken (som ligger under barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde).

Kulturnämnden ansvarar dessutom enligt nämndens reglemente för

- att organisera nationaldagsfirandet i Strängnäs tätort
- medborgarskapsceremonier
- kommunens program- och utställningsverksamhet
- Fritidsgårdar
- kommunala mötesplatser i olika driftsformer i Mariefred, Stallarholmen och Åkers styckebruk
- Kulturskola
- att genom direkt och indirekt stöd samarbeta med och stimulera föreningar och organisationer i det arbete dessa bedriver

- att utifrån av kommunfullmäktige fastställda bidragspolicy fördela bidrag till föreningar, organisationer, arrangemang, studieförbund, bygdegårdar och andra verksamma inom kulturområdet
- den konstnärliga utsmyckningen av kommunens byggnader och vara rådgivande vid utsmyckning av offentliga platser, bostadsområden och andra bebyggelser
- anskaffande och förvaltning av kommunens konst samt i samråd med berörda besluta om placering av dessa
- att söka tillgodose behovet av och tillhandahålla lokaler inom kulturområdet
- att utveckla lokaldemokrati, medborgardialog och arbetssätt inom förtroendemannaorganisationen
- att vara remissinstans för demokratifrågor
- dialog med vänortsföreningar
- flykting- och integrationsfrågor inom sitt verksamhetsområde

2. Kulturens roll

I Strängnäs kommun värnar vi kulturens egenvärde. Kulturen ska vara en kraft i sig själv, där den konstnärliga processen och upplevelsen står i fokus. Det konstnärliga värdet är alltså ett mål i sig och det är viktigt att kulturen står på egna ben.

Kulturens roll i välfärdssamhället är att vara en källa för reflektion och ett verktyg för ifrågasättande. Den får människor att stanna upp, bli berörda och kanske också upprörda. Kultur berikar kreativitet, möjligheten till olika perspektiv, föreställningsförmåga och bidrar till framtidstro och en god livsmiljö. Genom ett rikt och varierat kulturutbud främjas upplevelser, möten, bildning och delaktighet.

Kulturens olika uttryck spelar en central roll för människans, demokratins och samhällets utveckling.

Kulturen ger också möjligheter till lärande och genom kulturen värnas yttrandefriheten och alla människors rätt och möjligheter att uttrycka sig.

Ett rikt, varierat och tillgängligt kulturutbud som speglar historia och samtid ökar också Strängnäs attraktionskraft och är av stor betydelse för en levande kommun.

2.1 Principen om armlängdsavstånd

I Strängnäs kommun tillämpas principen om armlängds avstånd och på så vis tydliggörs vikten av konstnärlig frihet som ett demokratiskt medel. Armlängds avstånd betyder att politiker beslutar om mål, riktlinjer och ekonomiska ramar för den offentligt finansierade kulturen men inte om det konstnärliga innehållet. De konstnärliga bedömningarna eller andra kvalitativa bedömningar överläts till konstnärliga ledare, ämnesexperter och sakkunniga. Det är ett samspel där politiker beslutar om mål, riktlinjer och ekonomi och där sakkunniga gör

konstnärliga bedömningar. Principen om armlängds avstånd handlar både om demokrati och yttrandefrihet, men även om konstnärlig kvalitet och integritet.

Principen ska ses som en garant för konstnärlig frihet och är en förutsättning för det kulturpolitiska målet att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund.

2.2 Tillgänglig kultur för alla

Tillgänglig kultur för alla är viktigt och Strängnäs kommun är rik på kulturföreningar, mötesplatser, studieförbund och trossamfund som tillsammans med fria kulturaktörer utgör kulturens infrastruktur och möjliggör invånarnas tillgänglighet till och delaktighet i kulturlivet.

Att ha tillgång till kultur i dess olika former – som utövare eller publik – ska vara en självklarhet för alla som bor och lever i Strängnäs kommun. Det ska finnas förutsättningar för kulturlivet i alla kommundelar även om mycket aktiviteter och utbud är förlagt till de största tätorterna. Uppsökande verksamhet kan vara ett värdefullt komplement som är särskilt viktig för målgrupper så som äldre och personer med funktionsnedsättning.

Processer kring hur kultur produceras och konsumeras är i ständig förändring. Pågående digitalisering erbjuder möjligheter att utveckla traditionella kulturverksamheter på innovativa sätt och skapar förutsättningar för ökad interaktivitet genom att användarna i allt större utsträckning blir medskapare. Fler invånare kan genom att nyttja digitaliseringens potential uppleva kultur och ta del av kulturella evenemang.

Strängnäs kommun arbetar mot diskriminering (se diskrimineringsgrunderna)¹ och strävar efter att inkludera alla invånare. Kommunen har byggt upp en bred kulturell verksamhet i form av folkbibliotek, kulturskola, fritidsgårdar, kulturscener, mötesplatser, kulturbidrag, och andra möjligheter att uppleva och skapa kultur.

3. Kulturkontorets roll

Kultur är en frivillig uppgift för Sveriges kommuner vilket regleras i kommunallagen. Kommunerna är alltså självbestämmande när det gäller utformningen av den lokala kulturpolitiken, med undantag för biblioteksverksamheten som regleras i bibliotekslagen (SFS 2013:801) samt arkivverksamheten som regleras i arkivlagen (SFS 1990:782). Kulturkontorets roll är att stötta och skapa goda förutsättningar för kommunens kulturliv utifrån nämndens ansvarsområden samt utveckla det samma som beskrivs i avsnittet 1.2 Ansvarsområden.

¹ kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Kulturkontoret består av en liten administration, biblioteksenhet, fritidsgårdsenhet, kulturskola samt scen- och kulturproduktion som ansvarar för kulturlokaler, mötesplatser, program och utställningar.

Förutom kulturkontoret bidrar även andra delar av kommunens förvaltning på olika sätt till kulturmöjligheterna i kommunen.

4. Målområden för kulturen i Strängnäs Kommun

4.1 Kulturmiljöer och kulturarv

Strängnäs kommun har ett unikt kulturarv som sträcker sig från forntiden fram till idag och som är rikt på byggnader, fornlämningar och kyrkor.

Kulturarvet och kulturmiljöerna ökar förståelsen för vår identitet och förankrar oss i det svenska kulturlandskapet.

Strängnäs kommun ska enligt de nationella kulturmiljömålen arbeta för ett hållbart och inkluderande samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som ska bevaras, utvecklas och brukas som en gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser. Kommunens kulturmiljöer är betydelsefulla som besöks- och turistmål och kommunen ska främja människors delaktighet i kulturmiljöarbetet. I Strängnäs finns ett utbredd engagemang med en mängd aktörer och föreningar, bland andra livaktiga bygdegårds- och hembygdsföreningar, som bidrar till att levandegöra och förvalta kommunens kulturmiljöer, kulturarv och kulturyttringar.

4.2 Kulturella mötesplatser och kulturlokaler

En hållbar kommun behöver kulturella mötesplatser för att skapa sammanhang, demokrati och inkludering i lokalsamhället samt ökad tillgänglighet till kulturupplevelser. Kulturella mötesplatser ska därför utvecklas och vidareutvecklas. Tillgång till ändamålsenliga lokaler för kulturverksamhet är betydelsefullt för kulturlivets utveckling. Det behövs även väl fungerande plattformar där samtliga konstarter kan komma till uttryck och utvecklas både fysiskt och digitalt. Synergieffekter och samverkan ska eftersträvas.

4.3 Kulturaktörer

Strängnäs kommun ska vara en plats där människor kan förverkliga och få uppmärksamhet för sina idéer och initiativ inom kulturen. Lokala kulturaktörer är en tillgång för Strängnäs kommun.

Samverkan mellan kommunen och det fria kulturlivet ska utvecklas. Kommunens erfarenhet och stabilitet i samverkan med enskilda kulturskapares och gruppers flexibilitet och kreativitet skapar ett positivt flöde av erfarenheter och idéer som stärker utvecklingen inom kulturområdet. Den obundenhet till plats som den digitala utvecklingen medför ska öka flödet av impulser i kulturlivet.

Kulturella näringar är ett begrepp för företag som skapar kultur till exempel kan nämnas musiker, författare och konstnärer. Kreativa näringar är ett begrepp som handlar om de företag som bygger vidare på andras skapande, till exempel genom distribution och handel eller genom utveckling av digitala tjänster med kulturellt innehåll. Kommunala satsningar inom det kulturella fältet stimulerar företagande och vice versa.

I Strängnäs kommun finns det många viktiga aktörer, aktiva kulturföreningar, studieförbund och engagerade invånare, som alla verkar för att Strängnäs kommun utvecklas till gagn för boende och besökare.

4.4 Kultur för och med barn och unga

Barn och unga är en särskilt prioriterad grupp inom kulturektorn. Från och med den 1 januari 2020 är barnkonventionen en del av svensk lagstiftning, vilket innebär ett tydligare ställningstagande för att barn är egna individer med egna rättigheter.

Ur FN:s barnkonvention: ”Barn har rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet, och samhället ska uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet samt för rekreations- och fritidsverksamhet.”

Strängnäs kommun deltar i ”Sörmlandsmodellen” där barn och unga, 5-15 år, får ta del av professionella scenkonstföreställningar, två gånger per år.

Sörmlandsmodellen är en samverkan mellan regionen och kommunerna.

Dessutom får barn och unga ta del av kultur genom den verksamhet som bedrivs inom bland annat förskola och skola förutom de verksamheter som finns inom kulturnämndens område.

Kulturen bidrar till både bildning och förbättrade skolresultat för barn och unga och blir därför en viktig del att arbeta med. Samtidigt ska det egna skapandet och kulturens egenvärde beaktas i alla delar som rör barn och ungas kulturupplevelse. Barn och ungas delaktighet inom kulturskapandet är också viktigt, bland annat för att ge utrymme för innovation och nya kulturyttringar. Strängnäs kommun vill tillgodose behovet av både kulturpedagogik, kreativitet och upplevelser. Utbudet av kultur för barn och unga ska präglas av hög kvalitet med variation, bredd och spets.

5. Styrdokument

I avsnittet 5.1 lyfts särskilt fram de kulturpolitiska styrdokument som är av vikt. Kulturpolitiskt programmet för Strängnäs kommun har också en nära koppling till en rad globala, nationella och lokala styrdokument.

Några av de viktigaste styrdokumenterna är:

- Agenda 2030
- Barnkonventionen
- Barn- och ungdomsstrategin
- Biblioteksplan

- Flerårsplan för aktuell period
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- Klimat- och energiplan

Arbetet i Strängnäs kommun ska utföras utifrån ett långsiktigt hållbart perspektiv baserat på Agenda 2030 och de globala målen. Hållbarhetsaspekterna, de sociala, miljömässiga och ekonomiska, samverkar och är beroende av varandra för att en god hållbar kommun ska kunna uppnås. Kulturnämndens mål och arbete kopplat till dessa mål beskrivs närmare i nämndens verksamhetsplan.

Kultur och kreativitet blir allt mer betydelsefullt i samhället. Flera av de övergripande målen i Agenda 2030 handlar om kultur, till exempel mål 3: Hälsa och välbefinnande, mål 4: God utbildning för alla, mål 10: Minskad ojämlikhet, mål 11: Hållbara städer och samhällen, mål 16: Fredliga och inkluderande samhällen, mål 17: Genomförande och globalt partnerskap.

Det är viktigt att alla har tillgång till kulturella upplevelser och ges möjlighet att delta i kulturlivet. Ett öppet och tillgängligt kulturliv bidrar också till att skapa mötesplatser för människor med olika bakgrund och erfarenheter. Demokratiaspekten ställer stora krav på att kulturpolitiken ska omfatta alla, det vill säga motverka diskriminering utifrån de sju diskrimineringsgrunderna.

FN:s konvention om barnets rättigheter och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är självklara utgångspunkter i det kulturpolitiska programmet.

FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning lyfter särskilt fram i Artikel 30 om deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott. Dessutom betonas att konventionsstaterna erkänner rätten för personer med funktionsnedsättning att på lika villkor som andra delta i kulturlivet och ska vidta alla ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång till kultur i olika former.

Barnkonventionen innehåller bestämmelser om barns mänskliga rättigheter. Konventionen antogs 20 november 1989 av FN:s generalförsamling och den 1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag. Strängnäs kommun har sedan 2010 en lokal barnombudsman, som arbetar med att implementera konventionen.

I bland annat artikel 31 i barnkonventionen lyfts barns rätt till kultur fram ”Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.”

5.1. Kulturpolitiska styrdokument

Kulturpolitiska styrdokument av vikt:

- Bibliotekslagen

Sveriges nationella kulturpolitiska mål

Kulturen ska vara en dynamisk utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. Strängnäs kulturpolitik ska vara i samklang med det nationella målen, såsom att:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barn och ungas rätt till kultur.

6. Ansvar och uppföljning

Kulturpolitiska programmet är ett styrdokument för Strängnäs kommuns kulturpolitik, och ett dokument för kommunstyrelsen, nämnder och kommunala bolag och stiftelser att förhålla sig till. Kulturkontoret ska årligen ta fram en handlingsplan utifrån det kulturpolitiska programmet.

Kulturnämnden ska följa upp och utvärdera det kulturpolitiska programmet. I arbetet med att utveckla programmet har nämnden samverkan med lokala kulturaktörer.

Uppföljning och utvärdering av handlingsplan som kulturkontoret tar fram sker i samband med den årliga verksamhetsplanen för nämnden.